

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่เราจะเข้าใจและอธิบายถึงพฤติกรรมของบุคคลใดได้นั้น เราต้องศึกษาถึงบุคคลิกภาพของเขา^๑ เพราะบุคคลิกภาพเป็นการวัดกลไกภายในของบุคคลทั้งระบบจิตใจและร่างกาย ซึ่งแสดงออกถึงความคิดและพฤติกรรมการปรับตัวของบุคคลนั้นต่อสิ่งแวดล้อม^๒ บุคคลิกภาพในความหมายของนักจิตวิทยานั้น มีความหมายกว้างขวาง กล่าวคือบุคคลิกภาพเป็นการผสมผสานของลักษณะต่างๆ (Intergrated Whole) ให้เป็นหน่วยเดียวกัน อันได้แก่ ความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ความถนัดตามธรรมชาติ สภาพทางอารมณ์ ด้านสรีรวิทยาและรูปร่างภายนอก และรวมถึงพฤติกรรมการณ์สนองตอบและเกี่ยวข้องกับปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม อันเป็นผลรวมจากการที่บุคคล รับรู้ คิด และแสดงออกมา^๓ ซึ่งแต่ละบุคคลก็มีลักษณะ เฉพาะประจำแตกต่างกันออกไป อาจคล้ายกันได้บางลักษณะ พฤติกรรมของคนเราเป็นผลเนื่องมาจากความนึกคิด และทัศนคติของเขาต่อตัวเขาเองตาม

^๑ Calvin S Hall & Gardner Linzey, Theories of Personality (New-York. John Wiley 2 Sons, Inc., 1970), p. 15.

^๒ Gordon W. Allport, Pattern and Growth in Personality (New York : Holt, Rinehart & Winston Inc., 1961), p. 28.

^๓ J.P. Guildford, Personality, (New York : Mcgraw-Hill Book Co., Inc., 1959), p. 7.

ที่ได้รับรู้มา^๑ ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับ บุคลิกภาพของบุคคล จะทำให้เราสามารถเข้าใจพฤติกรรมของเขา แล้วยังสามารถทำนายพฤติกรรมของบุคคลในสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้อีกด้วย^๒

การศึกษาเกี่ยวกับการทำนายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียน ลาวิน (Lavin, 1965)^๓ ได้พบว่าองค์ประกอบที่ช่วยสร้างเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการศึกษานั้น นอกจากองค์ประกอบด้านสติปัญญา (Intellectual factors) ซึ่งสามารถใช้พยากรณ์ความสำเร็จทางการเรียนได้ประมาณ ๔๕ % แล้ว ยังมีตัวแปรทางบุคลิกภาพด้านอื่น (Personality Characteristics) อีกหลายอย่างที่เป็นตัวทำนายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน บุษเชอร์ (Butcher, 1968)^๔ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและสติปัญญา พบว่ามันไม่คงที่เสมอไป นักเรียนสามารถจะรับอิทธิพลจากบุคลิกภาพของเขาเอง ของครู และสิ่งแวดล้อม ผลที่ได้สอดคล้องกับการศึกษาของ ทราเวอร์ส^๕ (Travers, 1955) พบว่าองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพมีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนไม่น้อยไป

^๑ R.B. Cattell, Personality, (New York : Mcgraw-Hill 1950), p. 2

^๒ Calvin S. Hall and Gardner Linzey, Theories of Personality, (New York : John Wilcy & Sons Inc., 1967), 134.

^๓ D.E. Lavin, the Prediction of Academic Performance New York: Russell Sage Foundation 1965. Cited by Utomporn Thongutai, "Prediction of College Success and Optimal Assignment of Students Using Linear Programming" (unpublished Ph D. Dissertation, University of California), p. 9.

^๔ H.J. Butcher, Human Intelligence, Its Nature and Assessment, Muthuen London, 1968, p.75.

^๕ Robert M.H. Travers, Educational Measurement, The McMillan Company 1955, p. 356.

กว่าองค์ประกอบด้านสติปัญญา จากการศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ผู้วิจัยพบว่า องค์ประกอบที่น่าสนใจอย่างยิ่งคือ อัตมโนทัศน์ (Self Concept) และความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน (Locus of Control)

เพอร์เกย์^๑ (Purkey) พบว่ามีนักเรียนเป็นจำนวนมากที่ประสบปัญหายุ่งยากในโรงเรียน ทั้งนี้มิใช่เพราะมีความสามารถทางสติปัญญาต่ำ ความยากจนหรือสิ่งอื่นใด แต่ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กรับรู้ความสามารถในการเรียนหรือการทำงานของเขาผิดไป เพอร์เกย์ (Purkey) เชื่อว่าความรู้เกี่ยวกับตนเองของเด็กหรืออัตมโนทัศน์เป็นแรงผลักดันเบื้องต้น (Primary Force) ที่ทำให้เด็กพยายามทำงานให้บรรลุเป้าหมาย อันมีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนตามทฤษฎีของ โรเจอร์ส (Rogers) ที่กล่าวว่าตนเป็นแกนกลางของบุคคลิกภาพ ซึ่งบุคคลนั้นได้รับรู้ อัตมโนทัศน์ของบุคคลจะมีผลส่งต่อพฤติกรรมทางการปรับตัวของเขา โลกส่วนตัวของบุคคล^๒ (phenominal Field) ตามที่ตนรับรู้ จะใช้เป็นตัวทำนายพฤติกรรมของบุคคลนั้นได้ ดังที่ ฟานิแมร์^๓ (Fanimare, 1968) ได้กล่าวว่า คนเราจะมีพฤติกรรมเป็นไปตามอัตมโนทัศน์ คนที่มีอัตมโนทัศน์ดีในด้านสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน จะมีพฤติกรรมในทางเป็นคนขยันขันแข็ง มีความสนใจ มีแรงจูงใจ มีการควบคุมอารมณ์ให้มีสมาธิ กิล (Gill)^๔ ได้เห็นว่าอัตมโนทัศน์เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในกระบวนการการศึกษา

^๑ W.W. Purkey, Self Concept and School Achievement, New Jersey : Prentice Hall Inc., Englewood Cliff 1970), p. 2.

^๒ James C. Diggory, Self Evaluation : Conceptual Studies, (New York : John Wiley & Sons 1966), p. 61, c

^๓ Flora Fanimare, "Reading and Self Concept," Journal of Reading, March 1968, 11, p. 448.

^๔ M.P. Gill, Pattern of achievement as related to the Percieved self cited by W.W. Purkey, Self Concept and School Achievement, p. 18.

สำหรับความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน (Locus of control) อันหมายถึงว่าคุณคน เชื่อว่าความสำเร็จของคณนั้นขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งใด ถ้าบุคคลเชื่อว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของอำนาจภายนอกที่ตนควบคุมไม่ได้ เช่น บุคคลอื่น โชคกลาง หรืออำนาจเหนือธรรมชาติ (Supernatural Power) บุคคลประเภทนี้เป็นผู้มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน (External Control) มีแนวโน้มที่จะมีบุคคลิกเฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้น ไม่ค่อยได้รับผลสำเร็จในชีวิต ขาดความพยายาม แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์ต่ำ อันเป็นสาเหตุทำให้เป็นผู้มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ ตรงกันข้าม กับผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน (Internal Control) ซึ่งเชื่อว่าสิ่งใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเป็น ผลเนื่องมาจากการกระทำของตนเอง ความกระตือรือร้นและแรงจูงใจที่จะทำงานต่าง ๆ มีมากกว่า จึงน่าจะเป็นผู้มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง

เนื่องจากอัทมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน ต่างก็มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ผู้วิจัยจึงต้องการทราบว่าตัวแปรทั้ง ๓ นี้มีความสัมพันธ์กันเพียงไร เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของเด็กต่อไป

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อัทมโนทัศน์

นักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความหมายของตนไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

โรมีย์^๒ (Reimy) เป็นคนแรกที่พูดถึงอัทมโนทัศน์ว่า เป็นการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่ถูกจัดให้เป็นระบบมากหรือน้อย นั้นเป็นผลมาจากการสังเกตตน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เป็นสิ่งที่บุคคลเชื่อเกี่ยวกับตนเอง อัทมโนทัศน์เป็นแผนที่ของแต่ละบุคคล ใช้สำหรับพิจารณาเพื่อเข้าใจตนเอง โดยเฉพาะในช่วงเวลาหรือวิกฤตการณ์ที่บุคคลนั้นต้องตัดสินใจเลือก หรือกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เหมาะกับตนเอง

^๑ J.B. Rotter, "Generalized Expectancies for Internal External Control of Reinforcement," Psychological Monographs, 1966, No. 109, 1-25 p.

^๒ Reimy cited by, Don C. Dinkmeyer, Child Development; the Emerging Self, (New Delhi : Prentice Hall of India Privated Limited 1965), p. 184.

ดิงเมเยอร์ ^๑ (Dinkmeyer) กล่าวว่า "ตน" เป็นโลกภายในของแต่ละบุคคล อันเป็นผลมาจากการปะทะสังสรรค์กับคนอื่น ศาสนา วัฒนธรรมทางสังคมที่เขาเกี่ยวข้องกับ

นิวคอมบ์ ^๒ (Newcomb) ให้ความเห็นว่า "ตน" ของบุคคลคือวิถีทางที่บุคคลรับรู้ตัวเขาเอง "ตน" คือการที่แต่ละคนรู้จักตนเอง

ลาซาร์ลุส ^๓ (Lazarus) กล่าวว่า ฮัตมโนทัศน์ คือตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล และทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง บุคคลจะแสดงพฤติกรรมไปตามที่ตนเป็น

เคนเดนเดอร์ ^๔ (Kendler) ให้ความหมายว่า ฮัตมโนทัศน์หมายถึงทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองจะเกิดขึ้นตามลำดับตั้งแต่เล็กลงโต การประเมินค่าเกี่ยวกับตนเองจะเปลี่ยนไปตามวุฒิภาวะ บุคคลจะค้นพบมิติใหม่ ๆ ในการตัดสินใจตนเอง

เจอร์ซิลด์ ^๕ (Jersild) ได้ให้คำจำกัดความว่า ฮัตมโนทัศน์คือ โลกภายในของบุคคลเป็นผลรวมของความรู้สึก ความคิด ซึ่งทำให้บุคคลรับรู้ถึงความคงอยู่ของตนว่า ตนคือใคร มีอะไรอยู่ รวมทั้งความรู้สึกเกี่ยวกับลักษณะนิสัย และคุณสมบัติของตนเอง

เฮอร์ล็อก ^๖ (Hurlock) ได้อธิบายถึงแบบของบุคคลลึกลับภาพ (Personality Pattern)

^๑ Ibid, p. 183.

^๒ Theodore M. Newcomb, Social Psychology, (New York Dryden 1950) p. 312.

^๓ Richard S. Lazarus, Personality and Adjustment, (Englewood Cliff: New Jersey : Prentice Hall Inc., 1963), p. 61.

^๔ Howard H. Kendler, Basic Psychology, (New York : Appleton Century - Crofts, 1963), p. 459 - 461.

^๕ Authur T. Jersild, The Psychology of Adolescence, (New York : McMillan Co., 1963), p. 7.

^๖ Elizabeth B. Hurlock, Child Development, (Tokyo : Kogakusha Company Ltd. 1964), p. 651.

ว่าประกอบไปด้วยคุณลักษณะ (Traits) ต่าง ๆ หลายลักษณะและสิ่งที่ทำหน้าที่ประสานลักษณะเหล่านี้เข้าด้วยกันเป็นแบบแผนของบุคคลิกภาพของแต่ละบุคคลคือ ความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองหรืออัตมโนทัศน์ (Self - Concept) เปรียบได้กับแกนกลางของวงล้อ โดยมีคุณลักษณะต่าง ๆ เป็นซี่ล้อ

ซูเปอร์^๑ (Super) และคณะได้ให้ความหมายว่า อัตมโนทัศน์คือการที่บุคคลมองตนเองว่าตนคือใคร มีบทบาทอย่างไร "ตน" เป็นผลของการปะทะสัมพันธ์ (interaction) ระหว่างการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางสังคมของเขา

ฟรอยด์^๒ (Freud) ผู้นำในกลุ่มจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ได้ให้ความเห็นว่า อัตมโนทัศน์ก็คือโครงสร้างของ ego ซึ่งเป็นผลรวมทั้งหมดของความจริงแห่งตน บางครั้งบุคคลมีความพึงพอใจ บางครั้งก็มีความทุกข์ต้องอดทนในสภาพจริงของตน

กลุ่มแอดเลอร์^๓ (Adlerian) กล่าวว่าอัตมโนทัศน์ก็คือ Life Style ของบุคคลนั่นเอง เด็กเกิดมาต้องเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ต้องเรียนรู้วิธีที่มีประสิทธิภาพในการต่อสู้กับมัน พฤติกรรมของเด็กเป็นผลจากการกระทำ และทัศนคติทั้งหมดของเขา ที่แสดงให้เห็นแบบฉบับของชีวิต ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การประเมินค่าของตนเองและสังคม

กลุ่มมนุษยนิยม^๔ (Existentialism) ซึ่งเป็นกลุ่มนักจิตวิทยาสมัยใหม่ ให้ความสำคัญกับตนมาก กล่าวว่าตนเป็นโลกภายในของบุคคล ตนเป็นผลรวมจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กลายมาเป็นการรับรู้ของแต่ละบุคคล ในสภาพที่เป็นผู้กระทำและถูกกระทำ การรับรู้ของบุคคล

^๑ Super cited by Jerome M. Siedman, The Adolescent, Holt, Rinehart & Winston Inc., 1960, p. 449.

^๒ Raymond F. Gale, Developmental Behavior, (London : The McMillan Company, 1969), p. 27-28.

^๓ Ibid, p., 28-29.

^๔ Ibid p., 31-32.

จะสะท้อนทัศนคติและการตัดสินคุณค่าของโลกแห่งบุคคลนั้น อัทมโนทัศน์เป็นการกระทำตามความเป็นจริงของบุคคลในการยอมรับ หรือปฏิเสธในสภาพการณ์ที่ตนได้รับ โรเจอร์ (Rogers)^๑ ได้อธิบายความหมายของตนในฐานะถูกกระทำ และฐานะเป็นผู้กระทำ หรือฐานะเป็นขบวนการดังนี้

คนในฐานะผู้ถูกกระทำ (Self - as Object) หมายถึงทัศนคติและความรู้สึกของบุคคลที่เกี่ยวกับตัวเขาเอง เป็นการแสดงให้เห็นถึงการรวมเอาทัศนคติ ความรู้สึก การรับรู้ และการประเมินผลตนเองในฐานะเป็นผู้ถูกกระทำ เพราะฉะนั้นคนคือสิ่งที่บุคคลคิดเกี่ยวกับตัวเขาเอง

คนในฐานะผู้กระทำหรือคนในฐานะเป็นกระบวนการ (Self - as Process) ตามความหมายนี้ "คน" จะประกอบไปด้วยกลุ่มกระบวนการกระทำต่าง ๆ เช่น คิด จำ และรับรู้

จากความหมายของตดังกล่าว จะเห็นว่าลักษณะที่สำคัญหรือถือว่าเป็นศูนย์กลางของบุคลิกภาพ คือ อัทมโนทัศน์ อัทมโนทัศน์ประกอบด้วยความคิด ทัศนคติ ซึ่งเกิดจากการรับรู้ของแต่ละบุคคล ตามมโนทัศน์ที่เขายึดถือหรือเป็นอยู่ ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองมี ๒ ลักษณะ คือทางร่างกายและจิตใจ ความคิดเกี่ยวกับตนทางด้านร่างกายประกอบด้วยมโนทัศน์ของรูปร่างลักษณะทางร่างกายที่ปรากฏ และสามารถใช้ความคิดสัมพันธ์กับร่างกายในการกระทำพฤติกรรม ความนึกคิดเกี่ยวกับตนทางจิตใจ ประกอบด้วยการรับรู้คุณค่าของตน เช่นความเชื่อสัจย์ ความเป็นอิสระ ความปลอดภัย ความภูมิใจ ฯลฯ อัทมโนทัศน์เป็นโครงสร้างทางจิต ซึ่งรวมขอบเขตประสบการณ์และโลก ภายในของบุคคลในการประเมินค่าตนเองจากพฤติกรรม โดยใช้ความคิดและทัศนคติของตน

การพัฒนา "ตน"

การพัฒนาตนเป็นการผสมผสานกันระหว่างหลายสิ่ง ด้วยกระบวนการต่าง ๆ กัน เด็กเริ่มต้นชีวิตขณะอยู่ในครรภ์มารดา หลังจากเกิดมาก็ยังต้องการความช่วยเหลือและพึ่งพาผู้อื่น เด็กทารกยังไม่รู้ว่าตนคือใคร ไม่สามารถแยกตนเองออกจากสิ่งแวดล้อมได้ แต่ในเวลาต่อมาเขาจะสามารถแยกคนและสิ่งของหรือตนเองกับคนอื่นได้ ระเบียบนี้เองเป็นจุดที่เด็ก เริ่มมีอัทมโนทัศน์ คือเด็กเริ่มจำหรือ

^๑Calvin S. Hall and Gardner Linzey, Theories of Personality, (New York : John Wiley & Sons Inc., 1957), p. 468.

คิดสิ่งที่ต่างกัน ในจุดมุ่งหมาย เจตนา และความตั้งใจของผู้อื่นกับตน หรือ รู้ลักษณะแยกสิ่งของ ๒ สิ่ง
ได้^๑ อัตมโนทัศน์ทางด้านร่างกาย (Physical Self - Concept) พัฒนาก่อนทางด้านจิตใจ
(Psychological Self - Concept) เด็กจะรับรู้คุณลักษณะทางร่างกายของตนก่อนที่จะรู้ถึงระดับ
ความสามารถ ความปรารถนา และบทบาทในชีวิตของเขา ฯลฯ ในวัยเด็กตอนปลาย การรับรู้ทาง
ร่างกายและจิตใจจะหลอมเป็นหน่วยเดียวกันอย่างสมบูรณ์ เขาสามารถรับรู้ คิด สร้างมโนทัศน์การ
เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้กว้างขวาง มีความรู้สึกและทัศนคติร่วมกันในการซาบซึ้งคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ที่
ตนพอใจ และปฏิเสธสิ่งที่มีลักษณะตรงข้าม^๒ "ฉลาดและฉลาด" (Smart & Smart) พบว่าเด็ก
สามารถเริ่มแยกรายละเอียดของรูปร่างได้ตั้งแต่อายุ ๖ ขวบ และจะพัฒนาไปสู่นามธรรมที่เป็นความ
รู้สึก ความคิด ที่ลึกซึ้งซับซ้อนได้ ในช่วงอายุไม่เกิน ๑๔ ปี การศึกษาของมอนเตเมเยอร์และไอเซน^๓
(Montemeyer & Eisen) ก็สนับสนุนว่าเด็กจะมีการพัฒนาอัติมโนทัศน์จากรูปธรรมไปสู่นามธรรมที่
ซับซ้อนเรื่อย ๆ ระหว่างการพัฒนาตานั้นเด็กก็จะสำรวจ ค้นหาขอบเขตของตน เขาสังเกตสิ่งแวดล้อม
ภายนอกที่ต่างจากประสบการณ์เดิมของเขาอย่างไร ขณะเดียวกันบุคคลก็ต้องประเมินผลจากความ
สามารถในการกระทำของตน เพื่อให้พฤติกรรมของตนเป็นไปตามมาตรฐานของสังคม และเพราะ

^๑ Authur T. Jersild, in search of self., (New York : Teacher
College, Columbia University, 1966), p. 16.

^๒ Elizabeth B. Hurlock, Personality Development, (New York :
McGraw-Hill Book Company, 1974), p. 23-24.

^๓ M.S. Smart and R.C. Smart, School Age Children : Development
and Relationships, (New York : McMillan Publishing Co., Inc., 1973),
p. 200.

^๔ Raymond Montemeyer & Mavin Eisen, the Development of Self -
Concept from Childhood to Adolescence, Developmental Psychology, 1977,
13(14) : 314-319.

การเปรียบเทียบนี้เอง ทำให้เกิดอัตมโนทัศน์ ซึ่งแต่ละปีจะพัฒนาไปตามวุฒิภาวะ ความสามารถ และ ประสบการณ์ที่กว้างขวางเพิ่มขึ้น^๑ และจะเริ่มพัฒนาจากสิ่งแวดล้อมภายในบ้าน ไปสู่โรงเรียนและ สังคมภายนอก วิธีการพัฒนาจะดำเนินไปเรื่อย ๆ ไม่มีขอบเขตจำกัด^๒

ตนและกระบวนการเรียนรู้

ในระยะทารกจนถึงวัยก่อนเข้าเรียน บุคคลในครอบครัว โดยเฉพาะพ่อแม่มีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ของเด็กมากที่สุด เมื่อกระบวนการแห่งตน (Self - hood) เริ่มขึ้น เด็กจะรับรู้บรรยากาศของครอบครัว และเรียนรู้ที่จะสัมพันธ์กับผู้อื่น ประสบการณ์ในชีวิตประจำวันจะถูกตีความด้วยความคิดของตนเอง เด็กจะรับรู้ว่ามันเป็นจริงสำหรับเขา อัตมโนทัศน์จะเป็นไปในทางบวกหรือลบ นั้นขึ้นอยู่กับว่าเขาได้รับการยอมรับจากการเป็นสมาชิกในครอบครัวของเขาเพียงใด^๓

ต่อมาเมื่อเด็กพัฒนาสู่วัยเรียน โรงเรียนเป็นแหล่งสำคัญที่รวมประสบการณ์ทั้งหมดของเด็ก^๔ ตนของเด็กจะปะทะสัมพันธ์กับประสบการณ์ซึ่งเป็นกระบวนการแห่งชีวิต และการเรียนรู้ที่โรงเรียน เด็กจะรับรู้ ตีความ แล้วยอมรับหรือต่อต้านหรือปฏิเสธสิ่งที่เขาพบที่โรงเรียน^๕ เขาจะค้นหาขอบเขต

^๑ A.T. Jersild, in search of self, p. 16-18.

^๒ Louis Strang, "Monte D. Smith and Carl M. Rojers, Social Comparison Multiple Reference groups and the Self Concept of Academically Handicapped Children Before and After Mainstreaming," Journal of Educational Psychology, 1978, 70(4), p. 487.

^๓ R.F.Gale, Developmental Behavior (2 nd Ed) 1974, p. 33.

^๔ J.H. Kahn, Human Growth & the Development of Personality (London: Pergamond Press 1966), p. 122.

^๕ A.T. Jersild, in search of self, p. 14.

และศักยภาพของตนได้กว้างขวางขึ้น รวมทั้งรับรู้ และต้องการตำแหน่งใหม่ในสังคม^๑ ของโรงเรียน ซึ่งมีลักษณะแทนองค์ประกอบทางสังคม^๒ ครูและเพื่อนมีอิทธิพลต่ออัตมโนทัศน์ของเขามาก ดังการวิจัยของ ยันโดและคาแกน^๓ (Yando & Kagan) เด็กจะมีความรู้สึกมองดูตน และมีพฤติกรรมไปตามที่สังคมรับรู้ และตอบสนองต่อเขา เป็นผลทำให้เกิดทัศนคติที่ดีหรือร้ายต่อตนเองได้^๔ ดังที่ Jersild^๕ กล่าวว่าทัศนคติของบุคคลที่มีต่อคนอื่นนั้นสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่มีต่อตัวเขาเอง และนั่นคือเขาจะประเมินผลของตนเอง โดยการตีความหมายว่าคนอื่นคิดอย่างไรต่อตัวเขา ความสามารถของบุคคลเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เด็กได้รับการยอมรับจากสังคม เด็กจะเปรียบเทียบความสามารถของเขา กับเพื่อนหรือผู้อื่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือเครื่องตัดสินความสามารถหรือความสำเร็จของผู้เรียน ทั้งนี้จะส่งผลกระทบต่อความรู้สึกที่บ้านด้วยว่าสมาชิกในบ้านจะยอมรับเขาเพียงใด ถ้าเด็กได้รับความสำเร็จจากผลการเรียน บุคคลอื่นจะยกย่องนิยมเขา เด็กจะรับรู้ตนเองในทางที่ดี มีอัตมโนทัศน์สูง และถ้าเขาประสบความล้มเหลว บุคคลอื่นเช่นครู พ่อแม่ พี่น้อง จะตำหนิ ทำให้เขารู้สึกอาย มีไม่ค่อย ทำให้มีอัตมโนทัศน์ต่ำ^๖ ดังนั้นอัตมโนทัศน์จึงมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสอดคล้อง

^๑ Strang Ruth, the Adolescent View Himself (New York : McGraw-Hill 1957), p. 80.

^๒ S.R. Robinson, Child Development (New York : Holt Rinehart Winston 2 nd ed. 1977), p. 402.

^๓ R.M. Yando and J. Kagan : The Effect of Teacher Temko on the Child," Child Development, 1968, 39 : 27-34.

^๔ Irwin G. Sarason, Personality : An Objective Approach (2 nd ed) (New York : John Wiley & Sons Inc. 1972, p. 293.

^๕ A.T. Jersild, in search of self, p. 45.

^๖ E.B. Hurlock, Personality Development, 1974, p. 304.

คล่องกับการศึกษาของ เล็คกี้^๑ (Lecky) และอเล็กซานเดอร์^๒ (Alexander, 1962)

ผู้ที่มีอัตมโนทัศน์สูงจะใช้ตนเป็นเครื่องมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถที่จะประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ตามความมุ่งหมายของตน^๓ มองตนเองได้ถูกต้องตามความเป็นจริง มีความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจในตนเอง ปราศจากกลไกการปรับตัว ได้รับการยอมรับในสังคมสูง สนใจที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ^๔ ตรงกันข้ามกับผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ต่ำ หรือมีอัตมโนทัศน์ไปในทางลบ ซึ่งมักจะประสบความล้มเหลวอยู่เสมอ ในด้านการศึกษาอัตมโนทัศน์ของเด็กจะเป็นตัวกำหนดความสำเร็จ และความล้มเหลวทางการเรียนได้ ดังการวิจัยของ บรูคโคเวอร์^๕ (Brookover) และ สไตน์^๖ (Stein, 1971)

^๑ P. Lecky, Self Consistency : A Theory of Personality, Island Press New York, 1945 cited by F.D. Norylor, Personality and Educational Achievement, (Australia : John Wilcy & Sons, 1972), p. 109.

^๒ Eugene D. Alexander, "The Relationships Between Self-Concept, Self Acceptance and School Marks" (Doctor's Thesis, University of Michican 1962)

^๓ J.S. Wiggin, K.E. Renner, G.L. Clore R.J. Rose, The Psychology of Personality, p. 411.

^๔ Joyce Wolfgang Williams, Majorie Stith, Middle Childhood : Behavior and Development, (MACmillan Publishing Co. Inc. 1974), p. 240.

^๕ W.W. Purkey, Self concept and School Achievement, p. 14.

^๖ Sandra Lon Stein, "The Interrelationship Among Self-Estecm Personal Values and Interpersonal Value," The Journal of Educational Research, July-August, 1971, p. 448-450.

ในการศึกษาระบบแบ่งชั้นเรียนนั้น เนื้อหาวิชาการในหลักสูตรจะเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียน เด็กจะมีโอกาสเสริมสร้างความสามารถของตนได้กว้างขวางมากขึ้น นอกจากนั้นในการเลื่อนระดับชั้น ผู้ที่จะได้รับโอกาสให้ศึกษาในระดับชั้นสูงต่อไป ต้องสอบเพื่อวัดระดับความสามารถ คนที่มีความสามารถสูงจึงมีโอกาสได้ผ่านไปศึกษาในระดับชั้นต่อไป ซึ่งการศึกษาในระดับชั้นสูงมีอิทธิพลอย่างมากต่ออัตมโนทัศน์^๑ เนื่องจากทั้งตัวเองและคนอื่นมองดูว่าตัวเขานั้นฉลาด มีความสามารถเพิ่มขึ้น บุคคลอื่นยอมรับในตัวเขา เขาจะเกิดความสุขความพอใจ ภูมิใจในตนเอง อันเป็นผลส่งเสริมให้บุคคลมีอัตมโนทัศน์ในทางบวกเพิ่มขึ้น ดังเช่นการวิจัยของ โบวแมน^๒ (Bowman 1964) ที่พบว่า นักเรียนในระดับชั้นสูงขึ้นไปจะมีอัตมโนทัศน์ดีกว่าเด็กในระดับชั้นที่ต่ำกว่า

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไดซัน^๓ (Dyson) ได้ศึกษาอัตมโนทัศน์ของนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดแบ่งตามระดับความสามารถทางการเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้น ๗ จากโรงเรียน ๒ ประเภท คือ โรงเรียนที่จัดกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถหลายระดับคละกันไป จำนวน ๓๒๓ คน และนักเรียนจากโรงเรียนที่จัดกลุ่มนักเรียนตามระดับความสามารถ จำนวน ๒๔๔ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ Index of Adjustment and Value และแบบวัดอัตมโนทัศน์ทางการเรียน ผลการวิจัย

^๑ E.B. Hurlock, Personality Development, p. 341.

^๒ D.O. Bowman, "A Longitudinal Study of Selected Facets of Children's Self Concepts as Related to Achievement, Intelligence, and Interests," Dissertation Abstracts International, May 1964, 24: 4536.

^๓ Ernest Dyson, "A Study of Ability Grouping and Self-Concept," The Journal of Educational Research 60 (May-June, 1967), p. 403-405.

ปรากฏว่า นักเรียนชาย-หญิง ไม่มีความแตกต่างกันในด้านการยอมรับตนเอง และอัตมโนทัศน์ทางด้านการเรียน นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางด้านการเรียนสูง จะมีอัตมโนทัศน์ดีกว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางด้านการเรียนต่ำ ส่วนการยอมรับตนเองไม่แตกต่างกัน

เพียร์สและแฮร์ริส^๑ (Piers & Harris 1964) ได้สร้างและพัฒนาแบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์สำหรับเด็ก ๔๕ ข้อ (The Piers and Harris Children's Self Concept Scale) เพื่อศึกษาอัตมโนทัศน์ของเด็กกับตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
๒. ความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์กับ IQ
๓. เปรียบเทียบความแตกต่างของอัตมโนทัศน์ในระดับอายุ ระดับชั้นเรียน และเพศชาย-

หญิง

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย-หญิง ในระดับ ๓, ๖ และ ๑๐ จำนวน ๓๖๓ คน โดยใช้แบบสอบถามวัดอัตมโนทัศน์ที่สร้างขึ้นจำนวน ๔๕ ข้อ ผลปรากฏว่า

๑. อัตมโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑
๒. อัตมโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับ IQ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕
๓. นักเรียนในระดับชั้น ๓ และ ๑๐ มีอัตมโนทัศน์สูงกว่าระดับชั้น ๖ ที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕ และ .๐๑ ตามลำดับ

๔. อัตมโนทัศน์ของเพศชายหญิงไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

^๑ E.V. Piers and D.B. Harris, "Age and other correlations of Self-Concept in Children", Journal Educational Psychology, April 1964, Vol 55(8), p. 91-95.

โบวแมน^๑ (Bowman, 1964) ได้ทำการศึกษาอัตมโนทัศน์ของเด็กเป็นช่วงระยะยาว ๒ ปี กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๖๔ คน เป็นนักเรียนระดับชั้น ๖, ๘ จากโรงเรียนจำนวน ๖ โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถาม ๔ ฉบับคือ

๑. Self Concept Scale
๒. Child description Scale
๓. California short form Test of mental maturation California Achievement
๔. What I like to do Inventory

Bowman ได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามครั้งแรก เมื่ออยู่ในระดับชั้น ๔ และ ๖ ต่อมา เมื่อเด็กพวกนี้อยู่ในระดับชั้น ๖, ๘ จึงให้ทำอีกครั้งหนึ่ง ผลพบว่า

๑. อัตมโนทัศน์ของนักเรียนชาย-หญิง เปลี่ยนไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง ๒ ชั้น เขาจึงสรุปว่า การที่ได้เรียนอยู่ในชั้นสูงขึ้นทำให้อัตมโนทัศน์ดีขึ้นด้วย

๒. ในชั้น ๘ อัตมโนทัศน์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับสติปัญญา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และในระดับชั้น ๖ ความสัมพันธ์เป็นไปในทางบวก แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สโณนาร์คสัน^๒ (Leonardson) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์และตัวแปรต่างๆ ได้แก่ ผลการเรียน เพศ สุขภาพ ลำดับการเกิด จำนวนพี่น้อง สถานภาพในชีวิตสมรสของพ่อแม่

^๑ D.O. Bowman, "A Longitudinal Study of Selected Facets of Children's Self Concepts as Related to Achievement, Intelligence, and Interests," Dissertation Abstracts International, May 1964, 24:4536.

^๒ Gary Rhule Leonardson, "The Relationship Between Self-Concept and Selected Academic and Personal Factors," Dissertation Abstracts International, May 1977, 33(11): 6855-A.

(การแต่งงาน-การหย่า) สถานะของชนชั้นชีวิตในบ้าน กิจกรรมเสริมหลักสูตร สติปัญญา สติปัญญา กับผลการเรียนรวมกัน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนระดับชั้น ๔-๑๒ จำนวน ๑๖๕ คน เครื่องมือที่ใช้วัดทัศนคติคือ The Peirs and Harris Children's Self Concept Scale ผลปรากฏว่า ผลการเรียน สุขภาพ สถานภาพ ในชีวิตสมรสของพ่อแม่ ชีวิตในบ้าน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และชนชั้น มีความสัมพันธ์กับทัศนคติอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อสร้างสมการทำนายจากตัวแปรต่าง ๆ กับทัศนคติ พบว่า ตัวแปรสำคัญที่ใช้ทำนายทัศนคติได้โดยตรงมี ๔ ตัวคือ ผลการเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร สุขภาพ และชีวิตความเป็นอยู่ที่บ้าน

ทราฟตัน^๑ (Trafton, 1978) ได้ศึกษาเป็นช่วงระยะเวลา ๓ ปี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ

๑. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ ทศนคติในการเรียน การประเมินค่าของครู และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

๒. เปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติ ทศนคติในการเรียน การประเมินค่าของครู ระหว่างนักเรียนชาย-หญิง และระดับชั้นเรียน

004276

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น ๑-๘ ในโรงเรียนชนบท ผลการวิจัยปรากฏว่า

๑. ทัศนคติทางการเรียน ทัศนคติรวมและการประเมินค่าของครู มีความสัมพันธ์และสามารถใช้ทำนายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้ด้วย แต่ทัศนคติในการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

^๑ Bonnie Faddis Trafton, "Relationships Between Self Concept, Learning Attitude, Teaching Ratings and Academic Achievement in Grades one Through Eight," The three years Study, Dissertation Abstracts International, April 1978, 38(10):6030-A.

๒. นักเรียนหญิงในระดับชั้น ๑ ถึง ๔ มีแนวโน้มของคะแนนสูงกว่านักเรียนชายในตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้คือ อัตมโนทัศน์รวม อัตมโนทัศน์ทางการเรียน ทักษะคิดของการเรียน การประเมินค่าของครู สัมฤทธิผลทางการอ่าน และคณิตศาสตร์

๓. เมื่อเปรียบเทียบตามระดับชั้น คะแนนของอัตมโนทัศน์รวม และอัตมโนทัศน์ทางการเรียนมีแนวโน้มว่าจะลดลง จากระดับ ๓-๔ แต่ทัศนคติในการเรียน แนวโน้มของคะแนนไม่ปรากฏรูปแบบ หมายความว่า บางชั้นก็เพิ่มบางชั้นก็ลด

๔. ตัวแปร ๓ ตัวคือ อัตมโนทัศน์ อัตมโนทัศน์ทางการเรียน และทัศนคติในการเรียน มีความคงที่ในระยะ ๔-๑๐ เดือน

สังศรี ศรีมุกดา^๑ ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับความสำเร็จทางการศึกษาของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นอายุ ๑๖-๒๐ ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ ในโรงเรียนชาย โรงเรียนหญิง และโรงเรียนสหศึกษา เป็นนักเรียนชาย ๔๐ คน หญิง ๔๔ คน แผนกวิทยาศาสตร์ ๔๗ คน แผนกศิลป์ ๓๔ คน ใช้แบบสอบถามของ Piers & Harris คือ The Piers and Harris Children's Self-Concept Scale วัดอัตมโนทัศน์และแบบสอบถามวัดความแตกต่างระหว่างตน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยอาศัยหลักของ Jersild & Strang เกณฑ์ที่ใช้วัดความสำเร็จทางการเรียนคือคะแนนสอบไล่ปลายปี มศ.๓ ผลของการวิจัยปรากฏว่าสายวิชาที่ศึกษาและประเภทของโรงเรียนไม่ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองต่างกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับตน ยกเว้นกลุ่มนักเรียนหญิงจากโรงเรียนซึ่งมีความสัมพันธ์ไปทางด้านลบ คือนักเรียนหญิงที่มีความสำเร็จทางการเรียนสูง จะคิดเห็นเกี่ยวกับตนไปในด้านไม่ดี

^๑ สังศรี ศรีมุกดา "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองกับความสำเร็จทางการศึกษาของเด็กวัยรุ่น" วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๑๐.

ลิตธิโชค วรานุสันติกุล^๑ ได้ศึกษาอัตราโนทัศน์ ความแตกต่างระหว่างตน และความเข้าใจ ในการอ่านของนักเรียนชั้น ป.๗ ในจังหวัดชลบุรี และนครราชสีมา จำนวน ๒๑๔ คน ใช้แบบสอบถาม ๕ ฉบับคือ แบบสอบถามอัตราโนทัศน์ แบบสอบถามตนตามปณิธาน แบบสอบถามลักษณะความเป็นผู้นำ แบบสอบถามอัตราโนทัศน์ แบบสอบถามบุคลิกภาพ แสดงตัว-เก็บตัว และแบบสอบถามสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ผลปรากฏว่า อัตราโนทัศน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเข้าใจในการอ่าน และเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างตนน้อย แต่มีอัตราโนทัศน์และตนตามปณิธานสูง มีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่าเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างตนน้อย แต่มีอัตราโนทัศน์และตนตามปณิธานต่ำ และเด็กที่มีความแตกต่างระหว่างตนมาก อนึ่งยังได้ผลว่าลักษณะความเป็นผู้นำสัมพันธ์ในทางบวกกับความเข้าใจในการอ่านอีกด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กหญิงมีอัตราโนทัศน์สูงกว่าเด็กชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในต่างจังหวัด สำหรับเด็กในกรุงปรากฏว่าเด็กชายมีลักษณะเป็นผู้นำมากกว่าเด็กหญิงในส่วนที่เกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนนั้น เด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง มีอัตราโนทัศน์สูงกว่าเด็กที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ ส่วนที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพเก็บตัว แสดงตัวนั้น พบว่ามีความสัมพันธ์กับอัตราโนทัศน์ แต่มีความสัมพันธ์ในทางลบกับความเป็นผู้นำ และบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว

เมื่อพิจารณาถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตราโนทัศน์และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนแล้วพบว่า ยังมีข้อขัดแย้งกันอยู่ กล่าวคือ ผลงานส่วนใหญ่เช่น ไดซัน (Dyson 1967) เพียร์สและแฮริส (Piers & Harris, 1964) โบว์แมน (Bowman, 1964) และทราฟตัน (Trafton, 1978) ให้ผลสอดคล้องกันคืออัตราโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนไปในทางบวก ส่วน ส่องศรีศรีมุกดา กลับพบว่าอัตราโนทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ยกเว้นนักเรียนหญิงจากโรงเรียนหญิงมีความสัมพันธ์ไปในทางลบ

^๑ ลิตธิโชค วรานุสันติกุล, "การศึกษามโนภาพเกี่ยวกับตน ความแตกต่างระหว่างตน และความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗" ปริญาณิพนธ์ แผนกจิตวิทยาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ๒๕๑๔.

จากการศึกษาของ เพอร์เกย์ (Purkey) พบว่า อັตมโนทัศน์เป็นแรงผลักดันเบื้องต้นที่ทำให้เด็กพยายามทำงานให้บรรลุเป้าหมาย อันมีผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน สอดคล้องกับ Smart & Smart (p. 136) ที่ว่าผลสำเร็จทางการเรียนจะทำให้เด็กมีโอกาสได้เลือกในสิ่งที่ตนพอใจ เขาจะรู้สึกภูมิใจและประเมินตนเองสูง และกลุ่มตัวอย่างที่ไดซัน (Dyson 1967), เพียร์ และแฮริส (Piers & Harris 1964), โบว์แมน (Bowman 1964), และทราฟตัน (Trafton 1978) ก็มีระดับชั้น และระดับอายุในระดับเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้เป็นแนวทางสนับสนุนสมมติฐานข้อ ๑ ที่ว่า อັตมโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ตัวแปรอื่น ๆ ที่พบว่าเกี่ยวข้องกับอັตมโนทัศน์คือ ระดับชั้นเรียน และเพศ

๑. ระดับชั้นเรียน ผลการศึกษาของ ทราฟตัน (Trafton 1978) พบว่าระดับชั้นเรียนไม่มีผลต่ออັตมโนทัศน์เด็ก ซึ่งวัดแบ่งผลการศึกษาของ Bowman ที่พบว่าอັตมโนทัศน์ของเด็กเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียน และสอดคล้องกับเหตุผลของ วิคคิน (Wiggin) กับคณะที่ว่า อັตมโนทัศน์จะพัฒนาไปตามความสามารถ เด็กที่อยู่ในระดับชั้นที่สูงกว่า ย่อมมีความสามารถมากกว่าผู้วิจัยจึงใช้ผลการศึกษาของ โบว์แมน (Bowman 1964) และวิกคิน (Wiggin) เป็นแนวทางในการสนับสนุนสมมติฐานข้อ ๓

๒. เพศ เนื่องจากการศึกษาของ ทราฟตัน (Trafton 1978) และสิทธิโชค วรานุสันติกุล (๒๕๑๔) ก็พบผลสอดคล้องกันว่าเด็กหญิงมีอັตมโนทัศน์สูงกว่าเด็กชาย ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนสมมติฐานข้อ ๔ ว่านักเรียนหญิงมีอັตมโนทัศน์สูงกว่านักเรียนชาย

ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน (Locus of Control)

โรตเตอร์^๑ (Rotter) ได้ประมวลผลงานที่ผ่านมาของนักจิตวิทยาหลายท่าน รวมทั้งผลงานของเขาแล้ว สรุปพฤติกรรมของความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตนในเชิงการรับรู้ จากผลตอบแทน

J.B. Rotter, "Generalized Expectancies for Internal-External Control of Reinforcement" Psychological Monographs, 1966, No. 109, 28 p.

จากผลตอบแทนของการกระทำของบุคคลเป็น ๒ ลักษณะคือ

๑. บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายนอก (External Control) เป็นบุคคลที่มีความเชื่อหรือรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของอำนาจภายนอกที่ตนเองควบคุมไม่ได้ เช่น โชคกลาง อำนาจเหนือธรรมชาติ หรืออำนาจของคนอื่น ๆ

๒. บุคคลที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน (Internal Control) เป็นบุคคลที่รับรู้หรือเชื่อว่าสิ่งใด ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนนั้น เป็นผลมาจากการกระทำ หรือความสามารถของตนเอง

รอตเตอร์ Rotter^๑ ได้อธิบายลักษณะทั่วไปของความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตนดังกล่าว โดยอาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) ว่า ผลการตอบแทนอันหนึ่งที่ได้มาจากพฤติกรรมของบุคคล ย่อมก่อให้เกิดความคาดหวังที่จะได้รับผลตอบแทน เช่นเดียวกันในพฤติกรรมใหม่ซ้ำอีกในสภาพที่คล้ายกับสภาพการณ์เดิม ถ้าเป็นไปตามที่เขาคาดหวังไว้ ความคาดหวังของเขาจะเพิ่มขึ้น ถ้าผิดหวังความคาดหวังของเขาจะลดลง การลดหรือเพิ่มความคาดหวังนี้จะก่อตัวขึ้นจากพฤติกรรมอันใดอันหนึ่งก่อน และจึงขยายครอบคลุมพฤติกรรมหรือเหตุการณ์อื่น ๆ ที่คล้ายคลึงหรือเกี่ยวข้องกับสภาพการณ์เดิม กลายเป็นบุคลิกภาพสำคัญในตัวบุคคล ถ้าประสบการณ์ที่ผ่านมาได้รับการเสริมแรงบ่อยครั้งเมื่อแสดงพฤติกรรมเช่นนั้น จะเป็นผลให้บุคคลนั้นเชื่อว่าเป็นผลจากทักษะหรือความสามารถของตน แต่ถ้าไม่ค่อยได้รับการเสริมแรงจะทำให้บุคคลรู้ว่าสิ่งที่ได้รับนั้นไม่ใช่ผลจากการกระทำของตน แต่เป็นเพราะจากโชค หรือความบังเอิญหรือสิ่งแวดล้อมบันดาลให้เป็นไป และทัศนคติเหล่านี้เองจะมีผลย้อนกลับไปสู่พฤติกรรมอันใหม่อีก

มัวร์สัน^๒ (Moursund) กล่าวว่าในวัยเด็กเห็นได้ชัดว่า ผู้ที่ได้รับผลสำเร็จทางการเรียนเป็นผู้มีความเชื่ออำนาจภายใน โดยอ้างเหตุผล ๓ ประการดังนี้

^๑ J.B. Rotter, "Generalized Expectancies for Internal - External Control of Reinforcement" Psychological Monographs, 1966, No. 109, 28 p.

^๒ J.P. Moursund, Learning and The Learner, (Monterey, California: Books/Cole Publishing Company, 1976), p. 340-341.

๑. จากคำจำกัดความที่ Rotter กล่าวว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจภายในตน เชื่อว่าเขาได้รับรางวัลหรือผลตอบแทน เนื่องจากการกระทำของเขา จากคำกล่าวนี้เมื่อพูดในแง่การศึกษาแล้วมีวสัน (Moursand) พบว่า เด็กที่มีอำนาจความเชื่อภายในตนจะใช้ความพยายามในการศึกษาอย่างหนัก เพราะเขาเชื่อว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นเพราะความพยายามของเขา แต่ในทางตรงกันข้าม ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน เชื่อว่าคะแนนที่เขาได้นั้นเป็นเพราะโชค หรือความบังเอิญที่ครูถามสิ่งที่เขารู้ ทัศนคติที่ต่างกันนี้จะทำให้สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่างกัน

๒. ในสภาพการทดลอง ผู้มีความเชื่ออำนาจภายนอกตนเป็นผู้มีความพยายามทำงานให้สำเร็จน้อย เพราะเขาไม่แน่ใจว่าถ้าเขาพยายามแล้วจะสำเร็จ และถึงแม้ว่าเขาจะพยายาม พวกมีความเชื่ออำนาจภายนอกตนก็จะมีพฤติกรรมต่างจากผู้มีความเชื่ออำนาจภายในตน คือผู้มีความเชื่ออำนาจภายในตนจะใช้ทักษะและความสามารถของตนพิจารณาดูงาน เพื่อที่จะเล็งเห็นวิธีที่จะทำใหสำเร็จ แต่พวกที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตนจะใช้วิธีหาโอกาส (Chance Strategy) คือตัดสินใจแบบสุ่ม ๆ ผู้เรียนไม่รู้วิธีที่จะทำใหดีที่สุดต่อไป ผลการทำงานของ ๒ พวกนี้จะปรากฏว่าพวกที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนแก้ปัญหาได้เร็วกว่าพวกที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน ดังเช่นการวิจัยของ บราวน์ และกอร์ดอน (Brown & Gordon)

๓. ในเรื่องความถี่ของรางวัล หรือผลตอบแทนที่เด็กได้รับนั้น โดยทั่วไปครูเห็นว่ารางวัลภายนอก เช่น คำชมเชย คะแนน ดาวเขียนเก่ง (Gold Star) เป็นสิ่งที่ใช้แทนชั่วคราวเท่านั้น เพื่อให้เด็กมีความสามารถในการนำตนเอง (Self-direction) และมีแรงจูงใจภายใน (Self-Motivation) เกิดความต้องการเรียนรู้สิ่งที่เป็นเนื้อหาวิชา หรือทักษะ การให้ผลตอบแทนกับเด็กนั้นจะเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการเรียนรู้ ทั้งในโรงเรียนและสังคมภายนอก ฮีตันและดัวร์เฟลด์ท์ (Heaton & Duerfeldt) ได้สร้างการทดลองเพื่อเปรียบเทียบในเรื่องความรู้สึกที่มีต่อรางวัล ระหว่างกลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนกับกลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน โดยให้ทำงานชิ้นหนึ่ง แล้วแจกแบบฟอร์มให้ผู้รับการทดลองประเมินผลงานของเขาผลปรากฏว่ากลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนจะมีการประเมินความสามารถของตนสูงกว่าพวกที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกอย่างมีนัยสำคัญ ผลที่ได้หมายความว่า ๒ นัยคือ นัยแรกผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนมีความเชื่อมั่นในการกระทำ

ของตนหรือเขามีความพอใจในการแสดงการยกย่องชื่นชมในตัวเอง (หรือทั้ง ๒ ประการ) แต่ อีกนัยหนึ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้มีความเชื่ออำนาจภายในตนต้องการความถี่ของรางวัลที่ตอบแทนตน (Self-reward) สูง และสามารถที่จะเปลี่ยนจากการพึ่งพารางวัลภายนอก สำหรับการเรียนรู้มาเป็นแบบ นำตนเอง (Self - direction) ได้

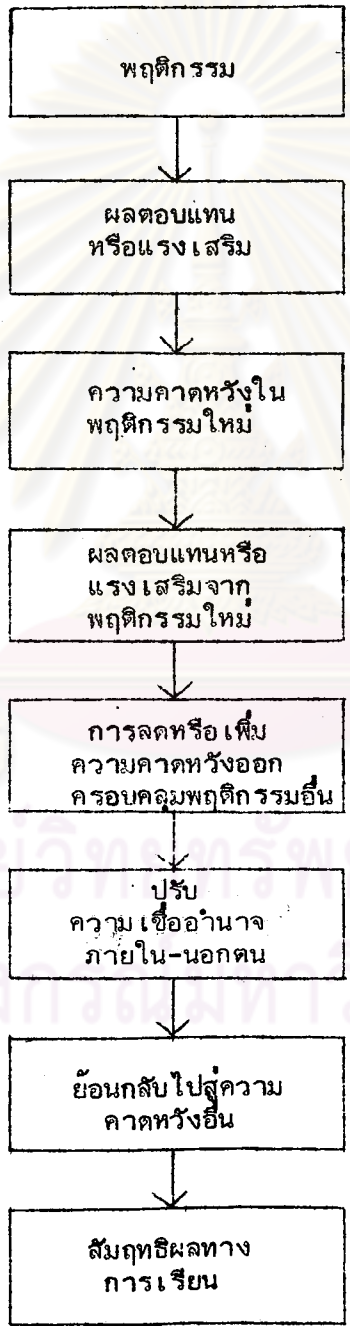
นอกจากนั้น ซอเบอร์^๑ (Sauber, 1971) พบว่าผู้ที่มีอำนาจภายนอก เมื่อได้รับความ ล้มเหลว จะพยายามใช้กลวิธีชดเชย (Defense mechanism) แบบปฏิเสธและหลีกเลี่ยง แต่ ผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนจะพยายามมากขึ้น

จากที่ค้นคว้าความเชื่ออำนาจภายใน-นอก ดังกล่าว จึงมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิผลทางการ เรียน และเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สัมฤทธิผลทางการเรียนของผู้เรียนต่างกัน ดังการวิจัยของคลิฟฟอร์ด และเคลียร์ลีย์^๒ (Clifford & Clearly, 1972)

^๑ S.R. Sauber, "Locus of Control and Task categorization : Study Using the perceptual defense Mechanism," Journal of Social Psychology, 1971, 62:356-363.

^๒ M.M. Clifford & T.A. Clearly, "The Relationship between children's acadamic performance and achievement accountability," Child Development, 1972, 43: 647-655.

ผู้วิจัยสรุปแผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน กับสัมฤทธิผลทางการเรียนได้ดังนี้

การพัฒนาการของความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน

อายุ ระดับชั้นเรียน เพศ

เด็กเล็กจะมีการควบคุมสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าเด็กโตหรือผู้ใหญ่ เขาจะเข้าใจและสามารถควบคุมหรือมีอิทธิพลต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้น้อยมาก เมื่อเด็กโตขึ้นเขาจะมีภาวะเพิ่มขึ้น ขอบเขตของการควบคุมตนเองมากขึ้น เขาเรียนรู้ที่จะจัดการกับตัวเอง โดยเริ่มเคลื่อนย้ายหรือชักจูง ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม เขาจะพัฒนาทักษะของเขาในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และเริ่มทำตนให้มีอิทธิพลต่อคนอื่นเพิ่มขึ้น เขาจะเปลี่ยนจากผู้ที่คอยรับความช่วยเหลือมาเป็นผู้ริเริ่มกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความกระตือรือร้นว่องไว จึงไม่น่าประหลาดใจว่า การที่เด็กมีการควบคุมตนเองได้ และรับรู้ว่ามีผลที่เกิดขึ้นมาจากตัวเขาเอง หรือเป็นผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนเองนั้น จะสะท้อนให้เห็นถึงความเจริญเติบโตของเขา เด็กจะมีความเชื่ออำนาจภายในตนเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ^๑ เช่นผลการวิจัยของ คิสเตฟาโน ไพเออร์และสมิท^๒

สิ่งที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของบุคคล นอกจากภาวะแล้ว ก็ได้แก่การเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นขบวนการที่พฤติกรรมต่าง ๆ จะได้รับการดัดแปลงฝึกฝนโดยประสบการณ์ โรงเรียนเปรียบได้กับสังคมขนาดย่อม เป็นแหล่งรวมประสบการณ์ทั้งหมดของเด็ก^๓ ประสบการณ์ที่ทางโรงเรียนจัดให้เด็กนั้น ก็เพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียน เด็กจะได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มีความสามารถและเหตุผลเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้เขาเชื่อว่าผลตอบแทนที่เขาได้รับนั้นเป็นเพราะเขามีความสามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมและก่อให้เกิดพฤติกรรมได้ตามที่เขาต้องการ ฉะนั้นในระดับชั้นเรียนที่สูงกว่าผู้เรียนย่อมมีความ

^๑ J.P. Moursund Learning and the Learner, p. 328.

^๒ M.K. Distefano Jr., H.W. Pryer & C.E. Smith, "Comparison of normal adolescents, psychiatric patients, and adults on internal & external control," Journal of Clinical Psychology, 1971, 27: 343-345.

^๓ M.S. Smart & R.C. Smart, School - Age Children : Developmental and Relationship., p. 147.

สามารถมากกว่าในระดับชั้นเรียนต่ำ ดังผลการศึกษาของ แครนดอลล์และคณะ^๑ (Crandall set.al) ที่พบว่าเด็กระดับ ๓-๖ จะมีความเชื่ออำนาจภายในเพิ่มขึ้นตามระดับชั้น

การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แครนดอลล์ แคทคอฟสกี และเพรสตัน^๒ (Crandall & Katkovsky & Preston, 1962) ได้ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน กับสัมฤทธิผลทางการเรียน โดยศึกษาจากกลุ่มเด็กนักเรียนชาย-หญิง ตั้งแต่ระดับชั้น ๓-๑๐ โดยใช้ Intellectual Achievement Responsibility (IAR) Scale พบว่า ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมฤทธิผลทางการเรียน โดยเฉพาะในเด็กชาย และเด็กชายที่มีอำนาจความเชื่อภายในสูง จะมีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูงด้วย แต่ไม่พบว่านักเรียนหญิงที่มีความเชื่ออำนาจภายในสูง จะมีสัมฤทธิผลทางการเรียนต่างจากผู้มีสัมฤทธิผลทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญ

^๑ V.C. Crandall & W. Katkovsky and V.J. Crandall, Children's Belief in their Own Control of Reinforcement in Intellectual Academic Achievement Situations," Child Development, March 1965, Vol. 36 No. 1, p. 102.

^๒ V.C. Crandall & W. Katkovsky & A Preston, "Motivation and Ability Determinants of Young Children's Intellectual Achievement Behaviors" Child Development 1962, 33 : 343-361.

^๓ R. Jemmott, "The Use of International-External Locus of Control in the Prediction of Academic Success of Disadvantaged Black College Students," Dissertation Abstracts International 1978, 39 : 2834-A.

แครนดอลล์ แคทคอฟสกี และ แครนดอลล์^๑ (Crandall & Katkovsky & Crandall, 1965) ได้ศึกษาความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน กับสภาพการณ์ในการเรียน โดย มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

๑. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน กับตัวแปรต่าง ๆ คือ สมรรถิผลทางการเรียน สถิติปัญญา ลำดับการเกิด ขนาดของครอบครัว ชนชั้นทางสังคม
๒. เปรียบเทียบความแตกต่างของความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน ตามระดับอายุ ระดับชั้นเรียน เพศ

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้น ๓-๑๒ จำนวน ๘๒๓ คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบ สอบ Intellectual Achievement Responsibility (IAR.) Scale วัดความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน ผลปรากฏดังนี้

๑. ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน มีความสัมพันธ์กับสมรรถิผลทางการเรียน สถิติปัญญา ลำดับการเกิด ขนาดของครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่มีความสัมพันธ์กับชนชั้นทางสังคม ตั้งแต่เด็กระดับชั้น ๖ ขึ้นไปที่ระดับ .๐๕

✓ ๒. ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน สามารถทำนายสมรรถิผลทางการเรียนได้ คือผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในสูง จะมีผลสมรรถิผลสูงกว่าผู้ที่มีความเชื่ออำนาจภายในต่ำกว่า หรือมีความเชื่ออำนาจภายนอก

^๑ V.C. Crandall, W. Katkovsky and V.J. Crandall, Children's "Belief in their Own Control of Reinforcement in Intellectual Academic Achievement Situations," Child Development, p. 91-109.

๓. ความเชื่ออำนาจภายในเพิ่มขึ้นตามระดับอายุ ระดับชั้นเรียน

๔. เด็กหญิงมีอำนาจความเชื่อภายในสูงกว่าเด็กชายอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในระดับ

ชั้น ๖ ขึ้นไป เห็นได้ชัดมาก

สเชลทซ์ คอลเลจ และ โปเมเรินท์^๑ (Schultz & College & Pomerantz, 1976) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้น ๔ ที่ลุ่มมาจากโรงเรียนในเมืองเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง จำนวน ๒ โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้คือ

๑. Mehrabian's Resultant Achievement Motivation Scale (R.A.M.) และ Herman's Prestatic Motivate Test (PMT) เพื่อวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

๒. Alpert and Harber's Achievement Anxiety Test (A.A.T.) เพื่อวัดความวิตกกังวล

๓. The Intellectual Achievement Responsibility (IAR.) Scale วัดความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน

๔. Comprehensive Test of Basic Skill (C.T.B.S.) เพื่อประเมินความสำเร็จของผู้เรียน

ผลการศึกษาปรากฏว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนและความเชื่ออำนาจภายในตนมีความสัมพันธ์กัน แต่ไม่สัมพันธ์กับผู้มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน

^๑ C.B. Schultz, Trinity College and Michael Pomerantz, "Achievement motivation, locus of control and academic achievement behavior," Journal of Personality, March 1976, 44(1), p. 39-50.

แครนดอลล์ และ เลซีย์^๑ (Crandall & Lacey, 1972) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของการรับรู้แบบความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน ในสภาพการเรียนและการแก้ปัญหา โดยใช้ Embedded Figure Test โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ ๖ ปี ๑๐ เดือน ถึง ๑๒ ปี ๕ เดือน จำนวน ๔๐ คน เป็นชาย ๒๔ คน หญิง ๑๖ คน \bar{X} ของ IQ คือ ๑๑๗.๖ และ S.D. = ๑๕.๕ ทั้งกลุ่มเด็กชายและหญิง มี IQ และอายุเฉลี่ยพอ ๆ กัน เครื่องมือที่ใช้คือ Embedded Figures Test Performance (EFT) ๑๐ รูป ของ Witkin เพื่อให้เด็กแสดงความสามารถหารูปที่ซ่อนอยู่ในพื้นภาพและ ๒ Intellectual Achievement Responsibility (IAR) ของ แครนดอลล์ แคมคอฟสกี และ แครนดอลล์ (Crandall & Katkovsky and Crandall, 1965) ผลปรากฏว่า

๑. เด็กหญิง-ชาย ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศ ในเรื่องความสามารถแก้ปัญหาของ EFT
 ๒. เด็กหญิงมีความเชื่ออำนาจภายในตนสูงกว่าเด็กชาย อย่างมีนัยสำคัญ
 ๓. ทั้งเพศหญิงและชาย คะแนนจากแบบสอบ IAR สัมพันธ์กับ EFT นั่นคือเด็กที่มีอำนาจภายในตนสูงกว่าจะสามารถแก้ปัญหาจาก EFT ได้เร็วกว่า
 ๔. คะแนนจาก EFT และ IAR มีความสัมพันธ์กับอายุและ IQ นั่นคือเด็กที่มีอายุมากกว่าจะมีความเชื่ออำนาจภายในมากกว่า และสามารถแก้ปัญหาจาก EFT ได้เร็วกว่า
- พจน์ จันทวีระกุล^๒ (๒๕๑๕) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความอยากรู้อยากเห็นทัศนคติ

^๑ V.C. Crandall and B.W. Lacey, "Children's Perceptions of Internal - External Control in Intellectual - Academic Situations and their Embedded Figures Test Performance", Child Development, Dec. 1972, Vol. 43(4), p. 1123-1131.

^๒ พจน์ จันทวีระกุล "ความสัมพันธ์ระหว่างความอยากรู้อยากเห็นทัศนคติแบบเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน และความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ และประถมศึกษาปีที่ ๗" ปริทัศน์นิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต แผนกจิตวิทยา วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ๒๕๑๕.

แบบเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน และความสามารถในการอ่านของนักเรียนชั้น ป.๔ และ ป.๗ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๔๗ คน ในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็นชาย ๑๕๓ คน หญิง ๑๔๔ คน และเมื่อแบ่งตามเชื้อชาติเป็นเด็กไทย ๑๗๓ คน จีน ๑๒๔ คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามความอยากรู้อยากเห็น แบบสอบถาม เชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน ที่ดัดแปลงมาจากแบบสอบของ ร็อดเตอร์ (Rotter) และ แครนดอลล์กับคณะ (Crandall et. al.) แบบสอบถามเข้าใจในการอ่าน ความเร็วในการอ่าน และความถูกต้องในการอ่าน ผลการเรียนรู้ปรากฏว่าความอยากรู้อยากเห็นไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่าน และความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน แต่ความเชื่อแบบเชื่ออำนาจภายในตนมีความสัมพันธ์ทางบวก กับความสามารถในการอ่าน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ แต่กลับพบว่าความอยากรู้อยากเห็นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการอ่าน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ เมื่อเปรียบเทียบความเชื่ออำนาจภายในตนระหว่างเชื้อชาติ ระหว่างเพศและระหว่างถิ่นที่อยู่ ปรากฏว่าในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เด็กจีนและไทย เด็กในกรุงกับต่างจังหวัดมีความเชื่ออำนาจภายในตนไม่ต่างกัน แต่เพศหญิงมีความเชื่ออำนาจภายในสูงกว่าเด็กชาย ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๗ นั้น เด็กจีนและไทยไม่มีความแตกต่างกันในความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน เด็กต่างจังหวัดมีระดับทัศนคติแบบเชื่ออำนาจภายในสูงกว่าเด็กในกรุง และไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศ และเด็กหญิงมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่าเด็กชาย

สแพน^๑ (Span, 1977) ได้ศึกษาทัศนคติแบบเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อต้องการดูว่าความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน ใช้ทำนายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้หรือไม่ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างซึ่งกำลังเป็นนักศึกษาวิชาด่า ที่ San Antonio College ใน San Antonio มลรัฐ Texas เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตนคือ Nowicki - Strickland Internal-External Scale (ANS-IE) ผลพบว่า ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตนสามารถทำนายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนได้ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ

^๑ M.G. Span Jr, "Locus of Control as a Predictor of Academic Achievement Among Traditional College," Dissertation Abstracts International, June, 1977, 37(12): 7464-A.

จากผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องระหว่างความเชื่ออำนาจภายใน-นอกคน และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน พบผลสอดคล้องกันคือ ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกคน มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ผู้วิจัยจึงใช้เป็นแนวทางสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ ๑ ว่า ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกคนมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้องกับความเชื่ออำนาจภายใน-นอกคน ที่พบในผลงานวิจัยคือ

๑. ระดับชั้นเรียน ผลการศึกษาของแกรนดอลล์และคณะ (Crandall et.al.) พบว่าความเชื่ออำนาจภายในจะเพิ่มขึ้นตามระดับชั้น สอดคล้องกับข้อสรุปของวิกคินและคณะ (Wiggins et.al.) ว่าเมื่อเด็กมีความสามารถเขาย่อมจะควบคุมสิ่งแวดล้อมเพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมไปตามที่เขาต้องการได้ ในระดับชั้นที่สูงกว่าเด็กย่อมมีเหตุผล และความสามารถในการเรียนรู้มากกว่า ผู้วิจัยจึงนำมาสสนับสนุนสมมติฐานข้อ ๓ ว่า ความเชื่ออำนาจภายในจะเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียน

๒. เพศ จากผลการศึกษาของแกรนดอลล์และเลซซี่ (Crandall & Lacey, 1972) พบว่าเด็กหญิงมีอำนาจภายในตนสูงกว่าเด็กชาย ผู้วิจัยจึงใช้เป็นแนวทางสนับสนุนสมมติฐานในข้อ ๓ ว่า นักเรียนหญิงมีอำนาจภายในตนสูงกว่านักเรียนชาย

อัตมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายใน-นอกคน

เด็กที่มีอัตมโนทัศน์ต่ำ มีแนวโน้มว่าไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ชอบเลียนแบบ ไม่มีความคิดริเริ่ม แต่ผู้ที่มีอัตมโนทัศน์สูง จะมีความคิดริเริ่มและตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง^๑ ดังการวิจัยของคูเปอร์สมิธ^๒ (Coopersmith) ที่พบว่าเด็กหญิงมีอัตมโนทัศน์สูงจะชอบประกอบกิจกรรมทางสังคม มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน ตัดสินใจด้วยตนเอง มีบทบาทเป็นผู้นำ ชอบแสดงตัวแม้ว่าจะเสี่ยงต่อการไม่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นก็ตาม แต่ผู้ที่มีอัตมโนทัศน์ต่ำ จะถอยหนีหรือเก็บตัวถ้าตนรับรู้ว่ามีผู้อื่นไม่ยอมรับตน เขาจะไม่เข้าไปร่วมในกลุ่มและไม่มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน

^๑Sueann Robinson Embron, Child Development, 2 nd Ed. (New York: Holt Rinehart and Winston), 1977, p. 323.

^๒S. Coopersmith, The Antecedents of Self-Esteem, 1971, 224 15-23 cited by Ibid., p. 323

ริคคินส์ (Wiggins) ได้เน้นว่าคนที่ยึดตนโนที่คนสูงนั้น เป็นผู้ที่มีมองดูตนเองว่ามีประสิทธิภาพ จะทำตนให้มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น และก่อพฤติกรรมให้เกิดผลตอบแทนตามที่ตนต้องการ สามารถใช้ตนเป็นเครื่องมือควบคุมสภาพหรือเหตุการณ์ในชีวิตของตนได้

สำหรับความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน เด็กที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนเป็นผู้ที่ทำให้ชีวิตของตนสนุกสนานได้เสมอ มีความสุขใจในสภาพที่ตนเป็น มีความวิตกกังวลและความเศร้าน้อย ทั้งนี้เพราะว่าเขารู้จักประเมินจุดเด่นจุดด้อยของตนได้แม่นยำ และสามารถที่จะต้องต่อสู้กับสังคมและแก้ไขปัญหาส่วนตัวได้ นั่นคือเขาปรับตัวเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันก็เปลี่ยนแปลงหรือปรับสิ่งแวดล้อมให้เหมาะกับตัวเขาได้ด้วย เขาชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และมีความรับผิดชอบในพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งตรงข้ามกับผู้ใช้อำนาจภายนอก^๑ ทั้งนี้จากการศึกษาของ แวร์ฮิเม้และวูดสัน^๒ (Warehime & Woodson 1971) กล่าวว่าเด็กชายที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนสูง จะมีความรู้สึกเป็นอิสระ พอใจกับงานของตนในปัจจุบัน ตื่นตัว ว่องไว มีกระบวนการคิดที่เป็นขั้นตอนแจ่มชัด ยอมรับและกล้าแสดงความต้องการของตน รู้สึกว่าตนปลอดภัยกับและพอใจในความสามารถของตน สำหรับเพศหญิงที่มีความเชื่ออำนาจในตน มีความสงบปราศจากความวิตกกังวล รู้สึกว่าเรงและปราศจากความเศร้าเสียใจ

^๑ Jerry S. Wiggin, K. Edward Renner, Gerald L. Clore Richard J. Rose, The Psychology of Rersonality, (Addison-Wesley Publishing Company, 1971, p. 411.

^๒ Janet P. Moursand, Learner and The Learning, p. 346.

^๓ R.G. Warchime & S.G. Woodson, "Locus of Control and immediate affect States," Journal of Chinal Psychology, 1971, 27: 443-444.

สมาร์ทและสมาร์ท^๑ (Smart & Smart) สรุปว่า อัตมโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับความเชื่อ
อำนาจภายใน-ภายนอกคนทั้งการวิจัยของเอพสไตน์และโคมาริตา^๒ (Epstein & Komarita 1971)

ไมเคิลส์^๓ (Michael 1978) ได้ศึกษาเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์และ
ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกคน ของเด็กปกติ เด็กเรียนช้า และเด็กปัญญาอ่อน ซึ่งมีอายุทางปฏิทิน
เท่ากัน เครื่องมือที่ใช้คือ

๑. The Piers and Harris Children's Self Concept Scale เพื่อวัด
อัตมโนทัศน์ของเด็ก

๒. Nowicki - Strickland Internal - External Scale (ANS-IE) เพื่อวัด
ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกคน

ผลการวิจัยปรากฏว่า

๑. อัตมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายใน-นอกคน ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ
กันในกลุ่มเด็กทั้ง ๓ กลุ่ม

๒. อัตมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายในของคนของเด็กปกติสูงกว่าเด็กกลุ่ม เรียนช้าและเด็ก
ปัญญาอ่อน

จากผลการวิจัยครั้งนี้ Michaels ได้กล่าวสนับสนุนว่า เด็กที่มีประสบการณ์น้อยกว่าย่อมมี
อัตมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายในคนต่ำ หรือมีความเชื่ออำนาจภายนอกคน

^๑ Mollie S. Smart and Russell C. Smart, School - Age Children :
Developmental and Relationships, p. 209.

^๒ R. Epstein & S.S. Komarita, "Self-esteem, success-failure and
locus of control in Negro children," Developmental Psychology, 1971, 4. 2-8.

^๓ Charles Henry Michaels "A Comparative Study of Self-Concept and
Locus of Control in the Educable Mentally Retarded and Learning Disabled
Student" Dissertation Abstracts International, Feb. 1978, 38 (8): . . .

กู๊ดวิน^๑ (Goodwin 1977) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน อึดมโนทัศน์ และความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือนักเรียนผิวดำจำนวน ๗๖ คน ในระดับชั้น ๔, ๕, ๔ และ ๑๒ เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถาม Intelligence Achievement Responsibility (IAR) Scale วัดความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน และ Paragraph Completion Method (PCM) วัดพัฒนาการทางบุคลิกภาพ เพื่อดูการประเมินตนเอง หรืออึดมโนทัศน์ ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

๑. สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับอึดมโนทัศน์ และความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน
๒. ผู้ที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง จะมีระดับอึดมโนทัศน์สูง และมีความเชื่ออำนาจภายในตนสูงด้วย
๓. อึดมโนทัศน์เพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียน คือ นักเรียนในชั้น ๑๒ มี อึดมโนทัศน์สูงกว่านักเรียนในชั้น ๔, ๕ และ ๔ อย่างมีนัยสำคัญ
๔. ความเชื่ออำนาจภายในมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียน

ดีแอนดา^๒ (De ANDA, 1977) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอึดมโนทัศน์ ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และสถานะทางสังคมในห้องเรียนของเด็ก โดยมีจุดมุ่งหมายในการ

^๑ Marilyn Wilson Goodwin, "Achievement and Perception of School Performance of Black Jouth as Related to Conceptual Level and Locus of Control", Dissertation Abstracts International, Dec., 1977, 38(6), p.3350-A.

^๒ Natividad DeANDA, "The Relationships of Children' Self Concepts to the Locus of Control, Academic Achievement and Social Status in the Classroom," Dissertation Abstracts International, August 1977, 38(6): 662-A.

ในการศึกษาดังนี้คือ

๑. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกคน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถานะทางสังคมของเด็กในห้องเรียน

๒. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในการทำนายอัตมโนทัศน์

๓. เพื่อศึกษาผลของความสัมพันธ์ระหว่างอัตมโนทัศน์ของเด็กและผลของการสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมตามความเชื่ออำนาจภายใน-นอกคน

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีจำนวน ๔๔ คน กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้น ๓ ใน Salt Lake City Utah แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือศึกษาดังนี้คือ

๑. Coopersmith Self-Esteem Inventory

๒. Intellectual Achievement Responsibility Scale (IAR) ของ

Crandall

๓. Metropolitan Achievement Test

๔. Social Reputation Inventory

๕. Responsive Classroom Observation Schedule

เด็กเรียนที่ตอบแบบสอบถามครบมีจำนวน ๔๔ คน ซึ่งนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์

ต่อไป

ผลการวิเคราะห์พบว่า

๑. ความเชื่ออำนาจภายในตน สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน อัตมโนทัศน์และสถานะทางสังคมในห้องเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑

๒. ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกคนใช้เป็นตัวแปรทำนายอัตมโนทัศน์ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑

๓. ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกคน และสถานภาพทางสังคม ในห้องเรียนใช้เป็นตัวทำนายอัตมโนทัศน์ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑

๔. สถานภาพทางสังคมในห้องเรียน ร่วมกับสัมฤทธิผลทางการเรียนสามารถใช้ทำนาย
 อัตรานักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๑

๕. สถานภาพทางสังคมและสัมฤทธิผลทางการเรียน ต่างก็ใช้เป็นตัวทำนายอัตรานักเรียนได้
 ที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕

จากผลการศึกษาของ กูดวิน (Goodwin, 1977) และดีแอนดา (DeANDA, 1977) ได้ผล
 สอดคล้องกันว่า อัตรานักเรียนมีความสัมพันธ์กับความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน ทั้งนี้ขัดกับผลการวิจัย
 ของ Michael ที่ไม่พบความสัมพันธ์กับของตัวแปรทั้ง ๒ ตัวนี้

วิกคินส์ (Wiggins) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ที่มีอัตรานักเรียนสูงเป็นผู้มองตนเองว่ามีประสิทธิภาพ
 เชื่อว่าตนมีอำนาจเหนือผู้อื่น และทำให้เกิดผลตอบสนองจากพฤติกรรมของตนได้ตามที่ต้องการ สามารถ
 ใช้ตนเป็นเครื่องมือควบคุมสภาพหรือเหตุการณ์ในชีวิตของตนได้ นอกจากนั้นตัวแปรทั้ง ๒ ตัวนี้ต่างก็
 มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิผลทางการเรียนดังกล่าว ผู้วิจัยจึงใช้ผลการศึกษาของกูดวิน (Goodwin,
 1977) และดีแอนดา (DeANDA, 1977) เป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานข้อ ๑ คือ อัตรานักเรียน
 เชื่ออำนาจภายใน-นอกตน และสัมฤทธิผลทางการเรียนมีความสัมพันธ์กัน

อนึ่ง จากการวิจัยของ ลีโอนาร์ดสัน (Leonardson, 1977) พบว่า อัตรานักเรียนเป็นตัว
 แปรที่ใช้ทำนายสัมฤทธิผลทางการเรียนได้ และสแปน (Span) ก็พบว่าความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน
 สามารถใช้ทำนายสัมฤทธิผลทางการเรียนได้เช่นกัน ผู้วิจัยจึงเชื่อว่า เมื่อใช้อัตรานักเรียนและความ
 เชื่ออำนาจภายใน-นอกตนร่วมกัน ย่อมมีประสิทธิภาพต่อการทำนายสัมฤทธิผลทางการเรียนได้ดียิ่งขึ้น
 จึงได้ใช้เป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานข้อ ๒ ว่า นักเรียนที่มีอัตรานักเรียนสูง และมีความเชื่ออำนาจ
 ภายในตนสูงกว่า จะมีสัมฤทธิผลทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีอัตรานักเรียนและความเชื่ออำนาจภายใน
 ในตนต่ำ หรือมีความเชื่ออำนาจภายนอกตน

สำหรับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับอัตรานักเรียนและความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน คือระดับชั้น
 เรียน และเพศนั้น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานข้อ ๓ และ ๔ ตามลำดับดังนี้คือ

เกี่ยวกับระดับชั้นเรียน เนื่องจากอัตรานักเรียนและความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน พัฒนา
 ไปตามระดับความสามารถ กล่าวคือผู้ที่มีความสามารถเพิ่มขึ้น จะมีอัตรานักเรียนและความเชื่ออำนาจ

ภายในสูง จากผลการศึกษาของกูดวิน (Goodwin, 1977) ก็พบว่า นักเรียนมีอัธมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายในตนเพิ่มขึ้นตามระดับชั้นเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้เป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐานข้อ ๓ ว่า นักเรียนในระดับชั้นที่สูงกว่ามีอัธมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายในตนสูงกว่านักเรียนในระดับชั้นที่ต่ำกว่า

เกี่ยวกับเพศ จากการศึกษาตัวแปรอัธมโนทัศน์ของทราฟตัน (Trafton, 1978) และ ลีทมิชค วรานูสตัดิกุล (๒๕๑๔) พบว่า เด็กหญิงมีอัธมโนทัศน์สูงกว่าเด็กชาย และสำหรับความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตนนั้นผลการศึกษาของแครนดอลล์และเลซซี่ (Crandall & Lacey, 1972) พบว่า เด็กหญิงมีความเชื่ออำนาจภายในตนสูงกว่าเด็กชาย จากผลการค้นพบดังกล่าวผู้วิจัยจึงนำมาตั้งเป็นสมมติฐานข้อที่ ๔ ว่า นักเรียนหญิงมีอัธมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายในตนสูงกว่านักเรียนชาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัธมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

วัตถุประสงค์เฉพาะ

๑. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัธมโนทัศน์ และความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
๒. สร้างสมการทำนายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน โดยใช้คะแนนอัธมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน เป็นตัวทำนาย
๓. เพื่อเปรียบเทียบอัธมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน ของนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยแยกตามระดับชั้นเรียน และเพศ

สมมติฐานของการวิจัย

๑. ยึดมั่นโน้ตัมและความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนทางบวกในระดับสูง
๒. นักเรียนที่ยึดมั่นโน้ตัมและความเชื่ออำนาจภายในตนสูงกว่า จะมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ยึดมั่นโน้ตัมและความเชื่ออำนาจภายในตนต่ำกว่า
๓. นักเรียนในระดับชั้นสูงกว่าจะมียึดมั่นโน้ตัมและความเชื่ออำนาจภายในตนสูงกว่านักเรียนในระดับชั้นที่ต่ำกว่า
๔. นักเรียนหญิงที่ยึดมั่นโน้ตัมและความเชื่ออำนาจภายในตนสูงกว่า นักเรียนชาย

ขอบเขตของการวิจัย

๑. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓, ๔, ๕ และ ๖ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒ ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาเฉพาะในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน ๕ โรงเรียน จำนวนนักเรียน ๔๐๐ คน
๒. การวัดยึดมั่นโน้ตัมและความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน ใช้แบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างรายงานพฤติกรรมของตนเอง ส่วนสัมฤทธิ์ผลถือเอาคะแนนผลการสอบประจำภาคกลางปีการศึกษา ๒๕๖๒

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างยึดมั่นโน้ตัม ความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน
๒. ทำให้ทราบว่ายึดมั่นโน้ตัมและความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน ซึ่งเป็นองค์ประกอบของบุคลิกภาพ มีส่วนส่งเสริมหรือขัดขวางการเรียนรู็ เพื่อเป็นแนวทางที่จะปรับปรุงการศึกษาและตัวบุคคลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓. ทำให้ทราบว่าอุดมโนทัศน์และความเชื่ออำนาจภายใน-นอกตน ร่วมกันทำนาย
สัมฤทธิผลทางการเรียนได้ดีเพียงใด อันเป็นประโยชน์ในการสร้างสมการทำนายสัมฤทธิผลทาง
การเรียน

๔. เพื่อประโยชน์ในการวิจัยครั้งต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย